

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2021/22:MJU4y

En ny konsumentköplag

Till civilutskottet

Civilutskottet har gett miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2021/22:85 En ny konsumentköplag och eventuella följdmotioner i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen och över motionerna 2021/22:4384 (SD), 2021/22:4386 (C) yrkandena 1 och 3, 2021/22:4387 (KD) yrkande 4 samt 2021/22:4388 (MP) yrkandena 1 och 2 i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Utskottet föreslår att civilutskottet tillstyrker propositionen i dessa delar och avstyrker motionsyrkandena.

I yttrandet finns fyra avvikande meningar (SD, C, KD, MP).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen en modernisering av konsumenträtten vid köp av varor och när avtal ingås om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Alla människor är konsumenter som regelbundet köper och använder olika varor och tjänster. Våra konsumtionsvanor förändras med tiden och det blir allt vanligare att handla på nätet och över gränserna. Nya digitala produkter utvecklas konsumenter kan strömma eller ladda ned och som också kan integreras med eller kopplas till olika varor. Digitalt innehåll kan också tillhandahållas i utbyte mot konsumentens personuppgifter. Regeringen föreslår nu en ny konsumentköplag som syftar till att anpassa reglerna till denna utveckling och stärka konsumentskyddet. Den nya lagen ska reglera vad som gäller för leverans av varor och digitalt innehåll och vid dröjsmål med att leverera eller betala. Lagen ska också reglera vad som utgör fel på en vara eller ett digitalt innehåll, vem som ansvarar för felet och vilken rätt konsumenten har att få felet avhjälpt. För att stärka konsumentskyddet och förbättra varors hållbarhet föreslår regeringen att alla fel som visar sig under två år efter köpet av en vara som utgångspunkt ska anses vara fel som näringsidkaren ansvarar för, vilket är en förlängning från dagens sex månader.

Regeringen föreslår dessutom att det införs vissa särskilda regler vid konsumentköp av levande djur. Syftet är att få till stånd en mer ändamålsenlig ordning för både näringsidkare och konsumenter samt bidra till en god djurvälstånd och respekt för djur vid sådana köp. Förslagen i propositionen genomför EU-direktiven om försäljning av varor och om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2022.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4384 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) anförs att den nya konsumentköplagen inte ska gälla för köp av levande djur som överstiger en tiondels prisbasbelopp och tillkännager detta för regeringen.

I kommittémotion 2021/22:4386 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 1 anförs att köp av levande djur ska undantas från konsumentköplagens regler i enlighet med utredningens alternativa lagtextförslag. I yrkande 3 i samma motion anförs att konsumentens val av påföljd vid konstaterade fel inte ska reglera närmare i enlighet med utredningens förslag.

I kommittémotion 2021/22:4387 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 4 anförs att köp av levande djur inte ska ingå i konsumentköplagens tillämpningsområde utan att köplagen i stället ska tillämpas på dessa transaktioner.

I motion 2021/22:4388 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att en utredning ska tillsättas skyndsamt för att arbeta fram underlag till en särskild lagstiftning som hanterar köp och försäljning av levande djur där djurens välmående är en tydlig parameter, liksom köparens och säljarens ansvar. I yrkande 2 i samma motion anförs att en utvärdering av konsumentköplagen med avseende på handel med levande djur bör göras tre år efter lagens genomförande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att det behövs en mer ändamålsenlig ordning för både näringsidkare och konsumenter när det gäller konsumentköp av djur. Att det har funnits behov av att se över nuvarande ordning för köp av levande djur har också tidigare påpekats av riksdagen. Med denna utgångspunkt välkomnar utskottet regeringens förslag om att införa vissa särskilda regler vid konsumentköp av djur. Utskottet delar regeringens bedömning att dessa regler kan bidra till en god djurvälstånd och till respekt för djur vid denna typ av köp.

Vidare konstaterar utskottet att regeringen noggrant analyserat om det vore en lämpligare lösning att helt undanta köp av levande djur från konsumentköplagstiftningen med följderna att dessa köp i så fall skulle omfattas av köplagen. Regeringen understryker att köplagen och konsumentköplagen innefattar två i princip helt fristående regelkomplex som tjänar skilda syften. Regeringen anför att en mer ändamålsenlig lagstiftning vid köp av levande djur uppnås genom en avvägning mellan näringsidkarens behov av särreglering, intresset av att säkerställa ett högt konsumentskydd och intresset av en god djurvälstånd. En sådan avvägning görs enligt regeringen bäst genom att köp av levande djur alltså omfattas av den tvingande konsumentregleringen men att vissa undantag möjliggörs. Utskottet gör ingen annan bedömning.

När det gäller frågan om huruvida dyrare levande djur ska omfattas av reglerna för konsumentköp har regeringen bedömt att det finns ett behov av särregler för handeln med dyrare levande djur och har föreslagit dels ett kompletterande undantag från presumptionsregeln vid fel på djur vars pris överstiger en tiondel av prisbasbeloppet, dels att konsumenten som fel inte får åberopa vad hen borde ha märkt vid en undersökning av ett sådant dyrare djur. Utskottet konstaterar att regeringens förslag i dessa delar är väl avvägda och gör således ingen annan bedömning.

Frågan om avhjälpande eller omleverans rör den rätt för konsumenten att välja åtgärd som uttryckligen anges i varudirektivet¹. Regeringen anser att

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.

konsumentens rätt att välja mellan de två åtgärderna är en aspekt som är viktig att bejaka och att det är angeläget att uppmuntra konsumenten att också använda sig av den valfriheten. Att reparera varor i stället för att byta ut dem mot nya varor kan enligt regeringen främja en mer hållbar och ansvarsfull konsumtion och kan på sikt även bidra till att öka produkternas hållbarhet. Utskottet ställer sig bakom denna bedömning.

Förslagen till särreglering av köp av levande djur innebär enligt regeringens bedömning att näringsidkarnas ställning stärks något på bekostnad av konsumenternas. Förslagen syftar samtidigt till ökad förutsebarhet och till att begränsa antalet rättsliga tvister mellan parterna med den risk för kostnader som sådana för med sig för konsumenten. De negativa konsekvenserna för konsumenterna av förslagen i denna del bedöms av regeringen bli begränsade. Förslagen bedöms enligt regeringen leda till att de näringsidkare som säljer framför allt hästar, hundar och katter får bättre möjligheter att träffa avtal med konsumenter som inte leder till rättsliga tvister i efterhand med den risk för kostnader som sådana för med sig. Utskottet delar regeringens bedömningar i dessa delar och har förtroende för att regeringen kommer att följa upp lagstiftningen och dess tillämpning för att säkerställa att reformen fått avsedd effekt.

Sammanfattningsvis anser miljö- och jordbruksutskottet således att civilutskottet bör tillstyrka propositionen i de delar som rör miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde och avstyrka motionerna 2021/22:4384 (SD), 2021/22:4386 (C) yrkandena 1 och 3, 2021/22:4387 (KD) yrkande 4 samt 2021/22:4388 (MP) yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 3 mars 2022

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Betty Malmberg (M), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Marlene Burwick (S), Jakob Olofsgård (L), Staffan Eklöf (SD), Mats Nordberg (SD), Jon Thorbjörnson (V), Åsa Coenraads (M) och Peter Helander (C).

Avvikande meningar

1. En ny konsumentköplag (SD)

Runar Filper (SD), Staffan Eklöf (SD) och Mats Nordberg (SD) anför:

En katt är inte en diskmaskin. Även om ett levande djur i lagens mening betraktas som en vara är det orimligt att likställa levande djur med döda ting. Reglering av köp av levande djur görs i dag genom konsumentköplagen, men precis som utredningen framhåller är dagens lagstiftning inte fullgod, främst när det kommer till fel i varan, den omvända bevisbördan och reklamationsfristen. En säljare kan tvingas köpa tillbaka ett djur i försämrat skick efter många år och kan dessutom bli skadeståndsskyldig på stora belopp, ibland överstigande värdet.

Det svenska djurskyddet ska vara präglad av höga ambitioner. Utdragna processer leder till att djuren kan hamna i kläm. Den vårdplikt som gäller då köparen vill häva köpet eller kräva avhjälpande/omleverans innebär många gånger i praktiken att djuret inte får den omsorg det behöver trots att djurskyddslagen följs, då köparen oftast inte vill lägga mer tid eller pengar på djuret. En häst som ställs av och inte tränas eller tävlas riskerar att få sin ursprungliga skada förvärrad, ådra sig andra skador och få en nedsatt psykisk hälsa.

Osäkerheten kring bevisbörda och reklamationsfrist just gällande levande djur gör att många uppfödare, framför allt de mindre näringsidkarna, är tveksamma till att sälja till privatpersoner. Det innebär en stor ekonomisk risk att under lång tid vara skadeståndsansvarig, och uppfödaren har begränsade möjligheter att påvisa fel som beror på omständigheter på köparens sida. Dessa förutsättningar bidrar till att den illegala importen av djur kan fortgå, då det finns en efterfrågan av framför allt hundar på den svenska marknaden. Detta är dåligt ur ett djurskyddsperspektiv, då import ofta sker från valpfabriker där djuren behandlas illa, men leder också till att privatpersoner kan hamna i ekonomiska svårigheter då oklarhet uppstår kring vem som ska stå för veterinärkostnader om det importerade djuret behöver vård.

I propositionen föreslås vissa undantag för köp av levande djur. När priset överstiger en tiondel av prisbasbeloppet ska köparen före köpet undersöka djuret för att vid reklamation kunna åberopa fel som han eller hon borde ha märkt vid undersökningen. Regeringen föreslår också att den omvända bevisbördan enbart ska gälla i sex månader vid köp av levande djur med möjlighet för näringsidkaren och konsumenten att avtala om undantag från näringsidkarens ansvar. Detta är förvisso ett steg i rätt riktning för att stärka djurskyddet, men det är inte tillräckligt. Vår uppfattning är att levande djur inte kan likställas med andra varor och att utredningens förslag inte räcker. Den delas av flera tunga remissinstanser, t.ex. Lantbrukarnas Riksförbund och Sveriges Veterinärförbund. Liksom andra remissinstanser påpekat kan dessa

särkrav dessutom bli till nackdel för konsumenten och försämra konsumentskyddet. För en säljare är det mycket svårt att bevisa vad som hänt efter att djuret kommit i köparens besittning. Säljaren får sällan tillgång till djuret för en egen undersökning, än mindre beslutanderätt vid eventuella åtgärder. Så är inte fallet när det kommer till andra produkter, såsom exempelvis vitvaror eller möbler. Regeringens förslag om att konsumenten ska kunna välja mellan omleverans och avhjälpande är därför problematiskt när det kommer till levande djur. Att den omvända bevisbördan nu föreslås förlängas till två år gör det än mer viktigt att ha en annan reglering av köp av levande djur. Fokus måste ligga på djurets välbefinnande, och tydliga avtalsvillkor mellan köpare och säljare är nödvändigt för att undvika onödigt processande.

Konsumentköplagens avsikt är att jämna ut styrkeförhållandet mellan köpare och säljare och lagen tar sikte på det faktum att en konsument oftast är i underläge gentemot en näringsidkare. Så är dock inte fallet när det kommer till köp av levande djur från uppfödare. Tvärtemot stora butikskedjor och andra företag, som konsumenterna till största del handlar varor ifrån, har uppfödaren många gånger djuruppfödning som en hobby. Den konsument som tänkt köpa ett djur för tusentals kronor förväntas ha läst på om rasen och satt sig in i vad som krävs för att ta hand om djuret. Han eller hon hamnar således i ett likbördigt kunskapsläge och är även ekonomiskt jämbördig med säljaren, om inte i överläge. Självklart förväntas även köpare av djur från exempelvis zoobutiker besitta den kunskap som krävs för att på ett ändamålsenligt sätt sörja för djurets välbefinnande. Dessa köp är dock inte processdrivande på samma sätt som dyrare köp som görs genom uppfödare, vilket gör att köplagen är mer lämpad för större köp av levande djur. Köp av levande djur mellan privatpersoner eller mellan näringsidkare regleras redan i dag i köplagen.

Utredningen föreslår som alternativ lagtext ytterligare en punkt under 1 kap. 8 § enligt följande: Lagen gäller inte köp av levande djur där priset överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

En sådan avgränsning skulle innebära att de flesta köp av levande djur från uppfödare som betraktas som näringsidkare i stället faller under köplagen, medan konsumentköplagen fortsätter att tillämpas på köp av mindre sällskapsdjur eller andra levande djur från exempelvis zoobutiker. Detta skulle stärka djurskyddet.

Mot bakgrund av vad vi nu har anfört anser vi att civilutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2021/22:4384 av Angelica Lundberg m.fl. (SD).

2. En ny konsumentköplag (C)

Kristina Yngwe (C) och Peter Helander (C) anför:

Regeringens förslag innebär en förbättring vad avser handeln med levande djur, jämfört med den trubbiga konsumentköplag som i dag ger mycket

oönskade konsekvenser. Tyvärr innebär inte förslaget att de särskilda förhållanden som råder på marknaden för handel med levande djur fullt ut beaktas. Till skillnad från andra marknader där säljare ofta utgörs av stora företag med väsentligt större resurser och ett informationsövertag, präglas handel med djur ofta av mindre aktörer som enbart genomför enstaka försäljningar under ett år – detta särskilt avseende djur som representerar större värden, såsom exempelvis hästar. Mot bakgrund av de lågt ställda krav som enligt rättspraxis medför att en säljare ska beaktas som näringsidkare i konsumentköplagens mening medför detta att det jämbördiga förhållande som lagen ämnar upprätta mellan köpare och säljare generellt i stället kommer att innebära en fördel för köparna på marknaden.

Förslaget medför enligt huvudregeln att en säljare då ska kunna bevisa att det inte fanns något fel vid köptillfället i upp till ett halvår, inom vilket många förändringar kan uppkomma hos ett djur. Fel i levande djur är nämligen inte jämförbara med de fel som uppkommer i döda varor. Den besiktningsplikt som regeringen lägger fram i sitt förslag kan inte heller väntas ge önskat resultat, givet att köp redan i dag ofta föregås av om-fattande undersökningar som senare har obefintligt eller mycket litet värde som bevis i en rättegång. Vidare blir det tydligt att den föreslagna lagen inte beaktar djurens välmående på ett tillfredsställande sätt, då den på samma sätt som dagens konsumentköplag kommer att vara processdrivande. Det är redan i dag vanligt förekommande att djuren under den långa period som en process kan vara blir lidande av bristande för-hållanden samt underhåll.

Centerpartiet menar i stället, i likhet med utredarens alternativa förslag till lagtext, att köp av dyrare levande djur ska undantas från konsumentköplagens regler för att i stället regleras inom ramen för köplagen, detta för att både köpare och säljare bättre ska kunna anpassa avtal om köp i enlighet med de speciella förhållanden som råder vid köp av levande djur. Genom en sådan lösning kan vidare sedvana och praxis på marknaden utvecklas för att undvika långdragna processer där djuren blir lidande.

Vidare är regeringens förslag att konsumenten ska tillerkännas rätt att välja mellan avhjälpande och omleverans som påföljd vid konstaterade fel inte ändamålsenligt. Det riskerar att motverka omställningen till den cirkulära ekonomin samt att motverka rätten till reparation genom att konsumenter i större utsträckning väljer nya produkter framför att reparera och åtgärda de fel som uppstått i de ursprungliga. Ur hållbarhetsperspektiv är detta vidare problematiskt då det riskerar att förbruka varor och resurser som annars hade kunnat fortsätta att användas efter reparation. Kort sagt skulle förslaget driva på resursslöseriet i en tid när vi måste ta omställningen till hållbar konsumtion på största allvar.

Mot bakgrund av vad vi nu har anfört anser vi att civilutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2021/22:4386 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 1 och 3.

3. En ny konsumentköplag (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Regeringen föreslår att det införs vissa särskilda regler vid konsumentköp av levande djur. De särskilda reglerna som föreslås ska framför allt gälla vid köp av dyrare djur och för dessa köp ska det införas en undersökningsplikt för konsumenten. Regeringen föreslår även att man bibehåller en presumptionsregel om sex månader för köp av djur, medan det vid köp av dyrare djur ska gå att helt avtala bort presumptionsregeln.

Djurnäringen har länge kritiserat hur konsumentköplagen behandlar levande djur som vilka varor som helst. Djur är inte vilka varor som helst, utan de är levande varelser där psyke och fysik samspelar och där olika omständigheter påverkar hur de beter sig. Mot den bakgrunden är det förståeligt att regeringen föreslår att införa särskilda regler vid köp av levande djur. Kristdemokraterna välkomnar regeringens förslag om att presumptionsregeln ska gå att avtala bort vid köp av dyrare djur och att det ska införas en undersökningsplikt för konsumenten. Vi hade dock gärna sett att regeringen gått ännu längre.

Inom djurnäringen har det länge funnits ett stort missnöje med att köp av levande djur regleras i konsumentköplagen. Vid försäljning av dyra djur är maktbalansen mellan parterna ofta inte så tydlig som den är i ett traditionellt förhållande mellan en näringsidkare och konsument. Försäljning av dyra djur sker dessutom ofta i en liten skala där det inte alltid är givet i vilken egenskap parterna agerar, som näringsidkare och konsument eller som privatpersoner.

Kristdemokraternas uppfattning är att levande djur inte ska ingå i konsumentköplagens tillämpningsområde, utan i stället ska köplagen tillämpas på dessa transaktioner. Det är en förändring som länge har efterfrågats av djurnäringen genom bl.a. Sveriges Veterinärförbund, Lantbrukarnas Riksförbund och Svenska Kennelklubben.

Den oförutsägharhet som följer av konsumentköplagen har gjort att näringsidkare inom djurnäringen i allt större utsträckning börjat dra sig för att sälja dyra djur till konsumenter. Kristdemokraterna anser att detta är problematiskt eftersom det kan få betydande negativa effekter på djurnäringen. Det är också problematiskt eftersom det riskerar att få konsumenter att söka sig till handel med djur som förs in från utlandet i strid med införselbud eller under andra tvivelaktiga förhållanden.

Köplagen ställer högre krav på köparen att ta reda på mer om djuret inför köpet. Det är något som är eftersträvarsvårt när det kommer till levande djur eftersom det inte är en vara bland alla andra. Om köparen tar reda på mer om djuret innan transaktionen görs leder det till färre tvister, vilket är till gagn för både köpare och säljare, men inte minst till gagn för djuret som ofta riskerar att råka illa ut vid långa och utdragna rättstvister.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört anser jag att civilutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2021/22:4387 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 4.

4. En ny konsumentköplag (MP)

Maria Gardfjell (MP) anför:

Det är bra att Sverige får en starkare konsumentköplag. Det har funnits ett behov av det länge och det är oerhört viktigt för konsumenter, som oftast befinner sig i ett underläge när de köper en vara, att det finns ett starkt konsumentskydd.

Propositionen är ett tydligt steg framåt i de delar som Miljöpartiet drivit på under sin tid i regeringen, bl.a. i fråga om två års presumptionsregel för varor generellt, vilket är bra eftersom det ger incitament till hållbarare varor. Sverige behöver ligga i framkant. Det är också bra att vi äntligen skrivit in några särskilda regler för levande djur, vilket är välbehövligt eftersom djur är levande varelser. Däremot är propositionen inte tillräcklig och det finns farhågor att lagstiftningen kan bidra till att djur blir negativt påverkade.

Vi ifrågasätter varför regeringen inte har tagit till vara möjligheten att undanta försäljning av levande djur från den föreslagna lagen om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal, i enlighet med möjligheten som ges i EU:s direktiv (2019/771). Det var en brist att utredningen som låg till grund för propositionen inte hade till uppdrag att utreda hur reglerna påverkar djur utan enbart skulle se till relationen konsument/näringsidkare. Därför anser vi att det behöver tillsättas en ny utredning som tittar på handel med levande djur utifrån konsumentens och djurens perspektiv.

Konsumentköplagens hela syfte är att skydda konsumenter vid köp av varor där köparen är konsument och säljaren är näringsidkare. Djurens perspektiv har aldrig täckts in, vilket är en brist. I den nya konsumentköplagen finns ett fåtal särregleringar för djur, men inte i den utsträckning som är behövs.

Miljöpartiet anser att det behövs en särskild lagstiftning då det gäller handel med levande djur. Det finns flera anledningar till att levande djur borde hanteras separat från konsumentköplagen. Efter att ha tagit del av alla remissvar som inkommit kring förslaget på ny konsumentköplag ser vi att för lite av det som djurskyddsorganisationerna förordat som förändringar tagits hänsyn till i propositionen som nu ligger på bordet. Utredningen och flera remissinstanser har bl.a. pekat på flera risker för djurvälståndet vid tvist, vilket Miljöpartiet håller med om. Tillräcklig hänsyn har dock inte tagits till de riskerna vid utformningen av propositionen.

De synpunkter som förts fram i remissvaren som inkommit från Svenska Kennelklubben (SKK), Sverak och Veterinärförbundet borde ha legat till grund för regeringens förslag.

Miljöpartiet anser därför att en ny grundlig utredning om handel med levande djur måste göras. Effekterna för djurvälståndet vid köp och försäljning av djur måste finnas med och tas relevant hänsyn till.

Miljöpartiet anser också att en utvärdering av konsumentköplagen med avseende på handel med levande djur bör göras tre år efter lagens genomförande. Flera anledningar till att vi anser detta punktas upp här nedan.

- Levande djur är väsentligen annorlunda beskaffade än de varor som lagen i allmänhet avser. En hundvalp eller kattunge som lämnar uppfödaren vid bara några få veckors ålder kommer att utvecklas till stor del utifrån sin miljö, mat och övrig omvårdnad hos den som köper den lilla varelsen. Det går inte att likställa levande djur med döda ting, vilket alla egentligen förstår. Köper du en levande varelse formar du dess framtid helt enkelt. Konsumenten har alltså inte bara rättigheter utan även skyldigheter gentemot ett levande djur. Försäljning av djur och relationen mellan säljare och köpare är mer komplex.
- Djurskyddslagen reglerar djurskyddet men reglerar inte konsumentskyddet vid handel med djur och därför finns en gräzon mellan lagrummen.
- Djur är till skillnad från saker kännande varelser. Det kan kännas självklart men tas inte hänsyn till i konsumentköplagen.
- Konsumentköplagen är orimlig att applicera på levande varelser eftersom de inte kan "varudeklarerars" att gälla över tid som det går att göra med en sak.
- Det är olämpligt att ha samma felbegrepp för levande djur som för saker.
- Att presumtionsregeln om att fel som visar sig inom sex månader (enligt förslaget till ny lag) ska anses ha funnits vid avlämnandet är inte rimlig att applicera på levande djur då det är särskilt svårt att i efterhand bedöma om det är säljarens eller köparens ansvar. Djur är i sig föränderliga och påverkas av exempelvis miljöombyte eller nya hanterings- och träningsrutiner.
- Konsumentköplagen utgår från att köparen är i underläge både ekonomiskt och på grund av sämre kunskaper än säljaren och att skyddsbehovet därmed är stort. Men, som även betänkandet tar upp, så stämmer inte det alltid vid handel med djur. Det kan ibland till och med vara tvärtom. När säljaren inte längre kan se till att djuret behandlas, utfodras och tränas så att inga skador uppstår, kan säljaren heller inte ta ansvaret för djuret. Det ankommer oftast helt på köparen, därför vilar ansvaret tungt även på köparen för eventuella uppkomna skador på djuret.
- Det finns ingen möjlighet att vid besiktning i samband med avlämnandet misstänka och därmed upptäcka dolda fel som inte påverkar djurets funktion (exempelvis en inre anatomisk avvikelse utan några som helst störningar av djurets funktion och hälsa). Det är också mycket svårt, ofta omöjligt, att i efterhand kunna göra en bedömning av huruvida skadan fanns vid försäljningen. Både säljare och köpare blir då missnöjda på grund

av detta och veterinärer dras oförskyllt in i påfrestande konflikter och tvister med båda parter.

- Dolda fel, dvs. sådant som inte kunnat upptäckas vid besiktningen och som säljaren inte känt till, är ett särskilt problem, även för veterinärkåren. Till exempel: En häst som säljs har inga symtom på sjukdom eller skada men röntgas av olika skäl hos nya ägaren. En avvikelse upptäcks och ägaren åberopar då "dolt fel" och vill lämna tillbaka hästen/få omleverans trots att hästens hälsa eller funktion inte är påverkad. Oavsett vem som har rätten på sin sida så sätts en process igång som kan pågå mycket länge och är kostsam och där djuret ofta lider skada genom att det blir mer eller mindre "övergivet".
- Konsumentköplagens starka konsumentskydd riskerar att bli "processdrivande" och då det gäller handel med djur innebär det en ökad risk för att även "varan" (djuret) kommer till skada.
- En omvänd bevisbörda blir orimlig i sig och ställer ofta krav på en veterinär som inte kan uppfyllas på ett tillfredsställande sätt.
- Att byta ut levande djur eller häva köp fungerar inte på samma sätt som för ett skadat kylskåp. Dels har köparen en känslomässig relation till varan/djuret, dels finns inga likvärdiga kopior.
- Även reglerna om prisavdrag och skadestånd är illa anpassade för "fel" i levande djur. Det visas bl.a. av att Högsta domstolen i ett prejudikat från 2001 konstaterat att djur inte är "vilken egendom som helst" och gjort undantag från principen om ersättningstak när det varit fråga om skadestånd för veterinärkostnader (NJA 2001 s. 65 I & II).
- Ett levande djurs egenskaper kan inte garanteras eller förutsättas på samma sätt som för andra varor. Föreningar som SKK har exempelvis villkor i sitt obligatoriska köpeavtal för hund som säger att hunden säljs som sällskapsdjur. Konsumentköplagens tvingande regler trumfar emellertid sådana villkor i konsumentförhållanden, vilket gör att avvikelser från befogade förväntningar om exempelvis jaktegenskaper kan utgöra fel.
- När det gäller hundsmuggling har tullen inte tillräckliga verktyg att använda sig av eftersom hundarna ses som varor som har fri rörlighet över gränserna enligt EU:s lagar om fri rörlighet för varor.

Den köprättsliga regleringen är utformad för varor vars kvalitet och egenskaper på olika sätt kan mätas och garanteras. Djur är levande varelser och den köprättsliga regleringen är därför illa anpassad för handel med levande djur. En liknande slutsats drogs vid införandet av konsumenttjänstlagen. Djur är i

och för sig egendom och skulle därför omfattas av konsumenttjänstlagens tillämpningsområde, men de reglerna är anpassade för s.k. resultattjänster. Eftersom arbete på levande djur karaktäriseras av en plikt att visa omsorg, snarare än att prestera ett visst resultat, undantogs levande djur från lagens tillämpningsområde. Att undanta levande djur även från den köprättsliga regleringen och införa särskilda regler för handel med djur skulle forma en mer enhetlig förmögenhetsrätt som, utöver fördelar för djurvälfaerden, kan leda till en mer förutsägbar och ändamålsenlig rättstillämpning.

Mot bakgrund av vad jag nu har anført anser jag att civilutskottet bör tillstyrka motion 2021/22:4388 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.